

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลาย
โรงเรียนขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
The Affecting Factors of Khamkaen Nakhorn
Secondary School Students' Drop out :
A Case Study Khamkaen Nakhorn Secondary School Affiliated
with Secondary School Educational Service Area Office 25,
Ministry of Education.

ดร.สิทธิพร เกษจ้อย, พระวรชาติ ทะสา, พระมหาสังจรรย์ ไร่สงวน
Siththiporn Khethoi, Worachat Thasa, Saccharak Raisa-nguan
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จ.ขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) คณะผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และข้อเสนอแนะเพื่อป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่น ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้านคือ สภาพแวดล้อมชุมชน โรงเรียน ครอบครัว และพฤติกรรมของนักเรียน อยู่ใน ระดับน้อย (= ๒.๓๑) โดยมีข้อเสนอแนะให้โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน โดยทำความเข้าใจและรับฟังสภาพปัญหาของ นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทางช่วยเหลือและมีมาตรการและควบคุมร้านค้าภายในชุมชน ในการงดจำหน่ายสุรา บุหรี่ให้กับเด็กนักเรียนหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เพื่อลดอัตราความเสี่ยงของ เด็กนักเรียนในการมั่วสุมสิ่งเสพติด

คำสำคัญ: การออกกลางคัน,นักเรียน,ปัจจัยที่ส่งผล,โรงเรียนขามแก่นนคร

Abstract

This research proposed to study; the affecting factors of Khamkaen Nakhorn secondary school students' drop out , and suggestions to help and protect against students' drop out of Khamkaen Nakhorn high school affiliated with Khonkaen Secondary school educational service area office 25, Ministry of Education. The finding were as follows; the overall affecting factors: community environment, school, family, and students' behavior, of Khamkaen Nakhorn secondary school students' dropout was at less mean level(= 2.31). So, there were some suggestions from this study that the school should collaborate with the guardians and community of the students who are likely to dropout , and the teachers should monitor and counsel students including listen to the students problem and guardians' problem, including collaborating with organizations concerned to restrict alcohol and cigarettes selling for the juvenile under 18 years old including illegal activities.

Keyword: Affecting Factors, Drop out, Khamkaen Nakhorn School, Students

บทนำ

“มนุษย์” (Human) จัดว่าเป็น “ทุน” (Capital) ที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อน เนื่องจากมนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตชนิดเดียวในโลกที่สามารถสร้างสรรค์สิ่งอันเป็นประโยชน์ ให้เกิดประโยชน์ที่มนุษย์สร้างให้กับหน่วยงานหรือองค์กรนั้น หาใช่มาจากกำลัง ภายแต่เพียงอย่างเดียวไม่ สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นก็คือ กำลังสมองที่มีอยู่ในตัวมนุษย์นั่นเองซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินภายในอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน หรือ องค์กรมากมาย มหาศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งถือว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ที่เรียกกันว่า “กระแสโลกาภิวัตน์” (Globalization) ต้องยอมรับว่า “ทุนทางปัญญา” (Intellectual Capital) ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Asset) มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคม และเศรษฐกิจปัจจุบันกำลังมุ่งเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy)^๑ ซึ่งมีปัญหา ด้านการศึกษาที่เกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัย คือ ปัญหาที่เด็กส่วนหนึ่งศึกษาเล่าเรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ แม้ทุกภาคส่วนทุกระดับของสังคมจะค่อนข้างให้ความสำคัญกับการขยายโอกาสและการส่งเสริมด้านการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสังคมดูเหมือนจะยังไม่สามารถยืนยันได้ถึงความ

^๑ ธเนศ เตชะเสน และพลวัฒน์ ชุมสุข, “ทุนมนุษย์ในเศรษฐกิจฐานความรู้เชิงพุทธ”, วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๑๑๙.

สำเร็จของภารกิจด้านการขยายโอกาสและการส่งเสริมด้านการศึกษาเสียทีเดียว ที่เป็นเช่นนี้เพราะยังมีนักเรียนอีกจำนวนไม่น้อยที่ออกจากระบบการศึกษากลางคันโดยสาเหตุหลักๆ ที่เลิกเรียน อาทิ ต้องอพยพตามผู้ปกครอง หาเลี้ยงครอบครัว ฐานะยากจน ดิถยาเสพติด การตั้งครุภัณฑ์ไม่พึงประสงค์ และแม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามให้ความช่วยเหลือปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นในการศึกษา เช่น ชุดนักเรียน แบบเรียน ค่าอาหารกลางวัน แต่ปัญหาการออกกลางคันเหล่านี้ก็ยังคงมีอยู่ โรงเรียนนับว่าเป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาที่จะช่วยให้นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนโยบายการจัดการศึกษาในด้านการกระจายโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนเต็มศักยภาพโดยเฉพาะเด็กด้อยโอกาสให้มีโอกาสได้เรียนจนจบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ลดอัตราการออกกลางคันลงร้อยละ ๐.๒ ซึ่งผลการดำเนินงานในปีการศึกษา ๒๕๕๖ จากผลการดำเนินงานการติดตามประเมินผลการบริหารของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๑ ตามกลยุทธ์ที่ ๓ การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนเต็มตามศักยภาพ จุดเน้น ข้อ ๒ เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนตามหลักสูตรและอัตลักษณ์แห่งตน พบว่า มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๓ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดมีนักเรียนออกกลางคันจำนวน ๓,๑๑๒ คน ซึ่งเด็กนักเรียนที่ออกกลางคันมีสาเหตุมาจากหลายสาเหตุ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความยากจน จากสภาพแวดล้อมทางสังคม จากการคบเพื่อนต่างเพศหรือแม้แต่สถานศึกษา หรือครูก็อาจมีส่วนในการทำให้เด็กไม่ยอมเข้าเรียน^๒ จากข้อมูลข้างต้นและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่า นักเรียนที่ลาออกกลางคันเป็นจำนวนมากจนน่าตกใจ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอย่างยิ่ง โดยจะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ทิศทางพัฒนาการศึกษาที่จะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียน การศึกษาวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการลาออกกลางคันของโรงเรียนขามแก่นนคร จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า ในแต่ละปีการศึกษาที่ผ่านมา มีจำนวนนักศึกษาในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนขามแก่นนคร ลาออกกลางคันก่อนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร โดยมียอดนักเรียนที่ลาออกกลางคันส่วนใหญ่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกกลางคันรวมถึงปัญหาและสาเหตุการลาออกกลางคันมีหลายสาเหตุด้วยกัน

^๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต ๑, ๒๕๕๗, หน้า ๒๑.

เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาเรื่องการเรียน ปัญหาการเดินทาง ปัญหาเรื่องชู้สาว ปัญหาการเข้าสังคม กับเพื่อน ปัญหาติดเล่นเกมออนไลน์และปัญหาเรื่องการติดยาเสพติด เป็นต้น อนึ่ง โรงเรียนชามแก่นนคร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๐๐ หมู่ที่ ๑๕ ถนน กสิกรทุ่งสร้าง ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยคณะกรรมการสภาตำบลศิลาได้มอบ ที่ดินสาธารณประโยชน์ เนื้อที่ ๔๘ ไร่ ๓ งาน ๕๐ ตารางวา ให้จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ เปิดเรียนในวันที่ ๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ มีจำนวน ๙ ห้องเรียน มีนายนพรัตน์ จารย์โพธิ์ ผู้ก่อตั้งเป็นผู้อำนวยการคนแรก ปัจจุบันเป็นโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ประเภทสหศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๑๔๕ คน ปัจจุบันมีนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๒,๕๔๖ คน^๑

ดังนั้น การศึกษาวิจัยของคณะผู้วิจัยครั้งนี้ก็เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกกลางคันของนักเรียน ระดับมัธยมตอนปลายโรงเรียนชามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครอง ได้รับทราบถึงปัจจัยหรือแนวโน้มการลาออกกลางคันของนักเรียน และเมื่อทราบสาเหตุการลาออกของนักเรียนก็จะสามารถหาวิธีป้องกัน พร้อมหาวิธีแก้ไขปัญหาการลาออก กลางคันของนักเรียนได้ทันทั่วทั้งที่ ทำให้ยอดจำนวนการลาออกกลางคันของนักเรียนลดน้อยลงได้ และยังส่งผลส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้นักเรียนสามารถเรียนสำเร็จการศึกษา และสามารถสำเร็จการศึกษาตาม เวลาอันควรตามหลักสูตรการศึกษาที่กำหนดไว้ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้คนในชาติและเป็นกำลัง เข้มแข็งเพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนชามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

๒. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะป้องกันการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนชามแก่น นคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

^๑ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต ๑, ๒๕๕๗, หน้า ๑๒.

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียน ขามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขามแก่นนคร ประกอบด้วย ครู จำนวน ๗๓ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนขามแก่นนคร จำนวน ๘๒๙ คน รวมจำนวน ๙๐๒ คน โดยที่สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเนในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งในงานวิจัย

กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนได้ ร้อยละ ๕ หรือ ๐.๐๕

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (n)} &= \frac{902}{1 + 902(0.05)^2} \\ &= 277 \text{ คน} \end{aligned}$$

จากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) โดยมีประชากร จำนวน ๙๐๒ คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน ๒๗๗ คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะ เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี ๒ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าด้านความคิดเห็น ด้านพฤติกรรมนักเรียน ด้านโรงเรียน ด้านครอบครัวและสภาพแวดล้อมในชุมชน

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questions) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขามแก่นนคร นำเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงและ ครอบคลุมเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม แล้วนำผลวิเคราะห์รายชื่อ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruency) และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อ เสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทำการทดลอง (Try-Out) จำนวน ๓๐ ชุด โดยใช้กับครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนโคกสีพิทยาสรรพ์ เพื่อหา

คุณภาพและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ ๐.๙๕

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนข้ามแก่นนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สามารถสรุปผลได้ ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๗๗ คน ร้อยละ ๖๕.๓๔ เป็นเพศหญิง และ ร้อยละ ๓๔.๖๖ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๙๒.๐๖ เป็นนักเรียน ร้อยละ ๗.๙๔ เป็นครูผู้สอน

๑. ปัจจัยด้านพฤติกรรมนักเรียน พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๑๖$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อนมีปัญหาเรื่องการปรับตัวทำให้ไม่อยากเรียน นักเรียนคบเพื่อนที่อยู่ในหรือนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีปัญหาทางสังคม จึงถูกชักจูงให้มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ นักเรียนมีปัญหاتهละระวิวาทหรือถูกเพื่อนรังแกบ่อยครั้งทำให้ไม่อยากมาโรงเรียน นักเรียนมีคู่รักและอยู่ร่วมกันฉันสามีภรรยาหรือมีปัญหาชู้สาวหรือตั้งครรรภ์โดยไม่พร้อมจึงต้องหยุดเรียน นักเรียนขาดระเบียบวินัยทำผิดกฎของโรงเรียนเป็นประจำเช่นมาโรงเรียนสาย แต่งกายไม่ถูกระเบียบ นักเรียนมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน เบื่อหน่ายต่อการเรียน เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนข้ามแก่นนคร มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิงห์ จินพงษ์^๔ ได้ศึกษาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีพัฒนาอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า การออกกลางคันของนักเรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายด้าน ได้แก่ ปัจจัยภายในของนักเรียนเอง คือ การเรียนรู้ของนักเรียน ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการศึกษา การขาดเรียนโดยไม่ทราบสาเหตุ และการมีอคติต่อครู ส่วนปัจจัยภายนอกของนักเรียน คือ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ปัญหาด้านยานพาหนะในการไปโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนครู บรรยากาศในการเรียน ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน และครูไม่มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดี สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนเป็นอย่างมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจลักษณ์ ลอยนอก^๕ ได้ศึกษาสภาพและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑

^๔ สิงห์ จินพงษ์, การออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีพัฒนา อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๐).

^๕ เบญจลักษณ์ ลอยนอก, การศึกษาสภาพและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๖).

พบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ ด้านที่เกี่ยวกับนักเรียน รองลงมา คือ ด้านที่เกี่ยวกับครอบครัว และด้านที่เกี่ยวกับสถานศึกษาที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนไม่ดี เพราะเจตคติเป็นความรู้สึกทางจิตใจที่จะกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งต่อการตอบสนองของสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบ เจตคติต่อการเรียนและโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียนด้วย นอกจากนี้ ตัวแปรด้านการขาดเรียนของนักเรียนเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ขึ้นอยู่กับหลายๆ สาเหตุเมื่อนักเรียนไม่ได้เรียนยอมทำให้ความพยายามในการเรียนหรือความตั้งใจในการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทางการเรียน

๒. ปัจจัยด้านโรงเรียน พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๓๗$) ทั้งนี้เป็นเพราะที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ใกล้ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านค้าที่จำหน่ายสุรา บุหรี่ให้กับเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ความปลอดภัยในโรงเรียน เช่น การทะเลาะวิวาท ถูกข่มขู่จากนักเรียนรุ่นพี่ เป็นผลให้ไม่กล้าไปเรียนตามปกติ วิทยุรุ่นในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่มีการจับกุมมั่วสุมใช้สารเสพติดหรืออยู่ในบ่อนการพนัน และเยาวชนในวัยเรียนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสืออยากมีครอบครัว จึงเกิดการเลียนแบบ การเดินทางมาโรงเรียนการคมนาคมไม่สะดวกมีความยากลำบาก นักเรียนที่อยากจนขาดแคลนไม่ได้รับการช่วยเหลือจากทางโรงเรียนจึงขาดแรงจูงใจในการเรียนโรงเรียนมีชื่อเสียงที่ไม่ดีทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติในทางลบกับโรงเรียนจึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนข้ามแก่นนคร มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันอยู่ในระดับน้อยซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ ปินะกาโน^๖ ได้ศึกษาการออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองเขียว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ พบว่า มีสาเหตุมาจากหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากยากเกินไปและเรียนหนักเกินไป ส่วนการเรียนการสอน เนื่องจากครูสอนไม่เข้าใจนักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียน ครูไม่มีเวลาให้คำปรึกษาและไม่ติดตามนักเรียน อีกทั้งส่วนใหญ่เห็นว่า มีสาเหตุมาจากความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายการเรียนและมีผลการเรียนไม่ดี สำหรับครูประจำชั้น เกินครึ่งเห็นว่ามีสาเหตุมาจากการเรียนการสอนเนื่องจากครูไม่ติดตามนักเรียน และไม่รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอีกทั้ง ส่วนใหญ่ เห็นว่ามีสาเหตุมาจากความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนมีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาเคยเรียนซ้ำชั้น เบื่อหน่ายการเรียน รวมถึงมีโรคประจำตัว และป่วยบ่อย และความพร้อมทางเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากครอบครัวยากจนต้องออกมาช่วยทำงานต้องเลี้ยงน้องเพราะผู้ปกครองไปทำงานนอกบ้าน นักเรียนไม่ยอมเรียน ต้องการแต่งงานและมีครอบครัว อีกทั้งผู้ปกครองไม่เห็นประโยชน์ของการศึกษา และเห็นว่าการศึกษาไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง

^๖ สุภาภรณ์ ปินะกาโน, การออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองเขียว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒).

๓. ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๒.๐๖$) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ ครอบครัวมีฐานะยากจน ทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถสนับสนุนการเรียนได้ สถานที่ตั้งของบ้านที่นักเรียนอาศัยอยู่นั้นอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น อยู่ในชุมชนแออัด อยู่ใกล้แหล่งอบายมุข ฯลฯ พ่อแม่ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนออกไปช่วยทำงานและหารายได้เลี้ยงครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้านไม่เอื้ออำนวยต่อการมาเรียน ผู้ปกครองไม่มีอาชีพที่แน่นอน ย้ายที่อยู่บ่อย นักเรียนจึงต้องอพยพติดตามผู้ปกครอง ผู้ปกครองเน้นการทำงานหารายได้เลี้ยงครอบครัวมากกว่าการดูแลเอาใจใส่เรื่องการเรียนรู้ของบุตร จึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนชามแก่นนคร มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสุรศักดิ์ คติพงษ์ธาดา^๓ ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ ๑ พบว่า การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของเด็กนักเรียนให้ได้เรียนอย่างทั่วถึง และเรียนจนจบหลักสูตรที่กำหนดมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ๑) ปัจจัยภายในครอบครัว เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพการเรียน สภาพการอยู่ร่วมกันในครอบครัว และทัศนคติที่มีต่อการศึกษาของผู้ปกครอง ๒) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ค่าใช้จ่ายการศึกษา บทบาทของครูแนะแนวที่โรงเรียนต้องสำรวจข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมากำหนดความต้องการและจัดทำแผนการให้บริการ โดยครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร และดำเนินการในด้านการศึกษาแก่เด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาเช่น เด็กที่เสี่ยงต่อการออกกลางคัน เด็กที่ตกชั้นซ้ำชั้น ขาดเรียนบ่อย การย้ายถิ่นไปประกอบอาชีพ เป็นโรคติดต่อ ดิทยาเสพติด เป็นต้น

๔. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในชุมชน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($= ๒.๖๖$) ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อธิบายได้ว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนไม่มีการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้ชุมชน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมจิตสาธารณะ ในชุมชนไม่มีสถานประกอบการที่เอื้อต่อการหารายได้ของประชาชน เมื่อหมดฤดูการทำนา ก็จะออกไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัดสภาพแวดล้อมในชุมชนไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนเช่น มีกลิ่น มีฝุ่นละออง มีเสียงรบกวน ในชุมชนมีบริการสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์) ไม่เพียงพอ ผู้นำในชุมชนมีความขัดแย้ง แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น มุ่งหวังผลประโยชน์และอำนาจ ไม่ให้ความสำคัญของเยาวชนในด้านการศึกษา ครอบครัวในชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า ๔๐,๐๐๐ บาทต่อปี ประชาชนส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป เป็นผลให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลบุตรหลาน เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมปลายโรงเรียนชามแก่นนคร มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันอยู่ใน

^๓ สุรศักดิ์ คติพงษ์ธาดา, ความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๔๘).

ระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชสุดา ละมัยกุล^๕ ได้ศึกษาปัจจัยและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคัน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓ พบว่า นักเรียนทุกคนควรได้รับโอกาสในการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันและเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่จะเล่าเรียนจนจบหลักสูตรขั้นพื้นฐาน รัฐหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องปรับปรุงปัจจัยที่เป็นตัวแปรที่เป็นสาเหตุของการเล่าเรียนไม่จบหลักสูตรของผู้เรียนไม่ให้เป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพชุมชนสังคม ด้านสภาพของโรงเรียน ด้านครอบครัวนักเรียนและด้านตัวนักเรียนเอง และให้สถานศึกษาหรือหน่วยบริการการศึกษา มีความพร้อมทุกด้านเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนให้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนจนสำเร็จตามที่หลักสูตรกำหนด

ข้อเสนอแนะ

๑. โรงเรียนควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน โดยทำความเข้าใจและรับฟังสภาพปัญหาของนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือ
๒. โรงเรียนควรจัดหาทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมเด็กที่ยากจนและขาดผู้อุปการะ
๓. บิดา มารดา มีฐานะยากจน ตลอดจนปัญหาการหย่าร้าง จึงต้องออกไปทำงานต่างจังหวัด ทำให้เด็กต้องอาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยายมากจนเกินไป โรงเรียนควรมีมาตรการในการติดตามและให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้เด็กเรียนเหล่านี้สามารถเรียนจบได้และไม่เป็นปัญหาต่อสังคม
๔. ควรมีมาตรการและควบคุมร้านค้าภายในชุมชน ในการจำหน่ายสุรา บุหรี่ให้กับเด็กนักเรียนหรือเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี

^๕ นุชสุดา ละมัยกุล, ปัจจัยและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

บรรณานุกรม

- ธเนศ เตชะเสนและพลวัฒน์ ชุมสุข. “ทุนมนุษย์ในเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ”. วารสารมหาจุฬาริชาการ ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙ : ๑๑๙.
- นุชสุดา ละมัยกุล. “ปัจจัยและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓.” **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๕๔.
- เบญจลักษณ์ ลอยนอก. “การศึกษาสถานภาพและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๑.” **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ๒๕๕๖.
- สิงห์ จินพงษ์. “การออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนสามัคคีพัฒนา อำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย.” **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๕๐.
- สุภาภรณ์ ปินะกาโน. “การออกกลางคันของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองเขี้ยว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๕๒.
- สุรศักดิ์ คติพงษ์ธาดา. “ความคิดเห็นของครูต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ๒๕๕๘.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑. “แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗”. กลุ่มนโยบายและแผน, ๒๕๕๗.